

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นศิริวิรัชสังกาศ

อธิบดีศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๔๓๒

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสิริรัชสังกาศ

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสิริรัชสังกาศ ทรงพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าชายศรีสิทธิรัชไชย ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๓๓ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ กับเจ้าจอมมารดาบัว ประสูติเมื่อวันศุกร์เดือน ๑๑ แรม ๑๓ ค่ำ ปีมะเส็ง ตรงกับวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๐๐ ทรงมีชายา ๓ องค์ และโอรส ๗ องค์ คือ

๑. พลเรือโทหม่อมเจ้าอุปภัมภ์ ศรีธวัช
๒. หม่อมเจ้าธำรงศิริ ศรีธวัช
๓. หม่อมเจ้าธวัชชัย ศรีธวัช
๔. หม่อมเจ้านิสากร ศรีธวัช
๕. หม่อมเจ้าอาทรถนอม ศรีธวัช
๖. หม่อมเจ้านิภาศิริ ศรีธวัช
๗. หม่อมเจ้าธงไชยศิริพันธ์ ศรีธวัช

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

พระองค์ทรงศึกษาในวังหลวง สำเร็จแล้วทรงเข้ารับราชการเป็นนายงาน ปฏิสังขรณ์หอพระมณฑิยธรรม ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และได้ทรงรับราชการเป็นพนักงานรับบาญชีและนำฎีกาซึ่งราษฎรร้องทุกข์ทูลเกล้าถวาย ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระองค์ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกาต่อจากพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นพิชิตปรีชากร ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ร.ศ. ๑๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๒) จนกระทั่งเมื่อปี ๒๔๓๔ ได้มีการยกศาลฎีกาไปเป็นศาลอุทธรณ์คดีหลวง พระองค์จึงทรงลาออกจากตำแหน่งอธิบดีศาลฎีกาไปทำหน้าที่เป็นราชเลขานุการฝ่ายกฎหมาย แต่หน้าที่เดียว ต่อมาพระองค์ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการคลัง ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๔๓๗ ถึงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๔๓๘

พระองค์ทรงมีอุตสาหกรรมในราชการมิได้ว่างเว้น ขณะที่ทรงเป็นนางงาน ปฏิสังขรณ์หอพระมณฑิยธรรม ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระองค์ก็ทรง ควบคุมให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยตามกำหนดได้ดังพระราชประสงค์ ความบางเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ทรงตรวจ ตราและเปรียบเทียบพระองค์ก็ทรงตรวจตราละเอียดลออแล้วเสร็จไปได้โดย ยุติธรรมโดยเร็วเป็นหลายเรื่อง นอกจากนี้ พระองค์ยังมีพระอัธยาศัยซื่อตรงจงรัก ภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงเคารพต่อราชการ เกรงความผิด เป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏจากคำประกาศทรงตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ สถาปนาเลื่อน พระยศพระองค์ขึ้นเป็นกรมหมื่นสิริรัชสังกาศ เมื่อปี ๒๔๒๖

บรรดาศักดิ์

พระองค์ทรงได้รับสถาปนาเป็นกรมหมื่นสิริรัชสังกาศ เมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๔๒๖ และเลื่อนเป็นกรมขุนสิริรัชสังกาศ เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๔๘

ชีวิตส่วนพระองค์

แม้พระองค์จะทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และทรงเป็นพระเจ้าน้องยาเธออันสนิทในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แต่ก็ทรงดำรงพระองค์อย่างเรียบง่ายเยี่ยงสามัญชนทั่วไป ทรงเป็นผู้ที่มีความระมัดระวังในการใช้จ่ายเป็นอย่างยิ่ง จะไม่ใช้จ่าย โดยสุรุ่ยสุร่ายและไม่ชอบมีหนี้สิน แต่ไม่ใช่คนตระหนี่ถี่เหนียว ทรงมีความเอื้อ อารีต่อชายา โอรส และพระสหายตามอัธยาศัย พระองค์ทรงเป็นผู้ที่อยู่ในศีลในสัตย์ เกลียดการทูลจริตเบียดเบียนกัน มีความสุจริตยุติธรรมเป็นยอด มีความสวามิภักดิ์ ต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างยิ่ง โดยทรงเทิดทูนพระเกียรติ และเคารพสักการะอยู่เป็นเนืองนิตย์

พระองค์สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ ๖ เมื่อปีจอ ตรงกับวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ พระชันษาได้ ๕๔ ปี เป็นต้นสกุล “ศรีรัช”